

бюджетні обмеження. Найбільш ефективним рішенням є створення гнучкого офісного середовища, що поєднує обидва підходи та забезпечує комфортні умови для роботи та відпочинку.

Список використаних джерел

1. Ahieieva I., Plotnichenko S. Self-management is one of the factors of the professional success of a manager. *Scientific Messenger of LNU of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series Economical Sciences*. 2022. Vol. 24, no 100. P. 54-58.
2. Плотніченко С. Р., Островерхов В. Організаційна культура. Київ, 2020. 132 с.
3. Плотніченко С. Р. Етика в сучасному менеджменті. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2015. № 1. С. 116-118.

Науковий керівник: Плотніченко С. Р., к.е.н., доц. кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Д. Моторного

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОСТІ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Ціль сталого розвитку №16: Мир, справедливість та сильні інститути

Павленко В. О. viktorija.pavlenko@tsatu.edu.ua

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Забезпечення прозорості та відкритості в діяльності органів публічної влади є ключовою передумовою формування ефективного, підзвітного та інклюзивного врядування. В умовах цифрової трансформації суспільства особливої актуальності набуває впровадження цифрових інструментів, які підвищують рівень довіри громадян до влади, спрощують доступ до інформації та сприяють участі громадян у прийнятті рішень [1].

В Україні розвиток електронного врядування поступово інтегрується у систему публічного управління, зокрема через платформи відкритих даних, електронні петиції, системи «Прозорро», «Дія», онлайн-бюджети та інші сервіси. Впровадження таких інструментів відповідає Цілям сталого розвитку ООН, зокрема ЦСР 16 (підзвітні та інклюзивні інститути), 9 (цифрова інфраструктура) та 17 (партнерство і прозорість даних).

Одним із найбільш вагомих досягнень є система електронних закупівель «Prozorro», яка забезпечує відкритість тендерів та дозволяє громадськості здійснювати контроль над використанням бюджетних коштів. За даними аналітичного порталу Dozorro, система зекономила державі понад 150 млрд грн за останні роки [2].

Портал «Дія» також відкрив нові можливості для громадян, надавши доступ до понад 100 державних послуг онлайн, зокрема – реєстрації бізнесу, подання звернень, перевірки документів тощо. Завдяки мобільному додатку та сайту «Дія» громадяни мають змогу оперативно отримувати публічну інформацію, не витрачаючи час на бюрократичні процедури [3].

Ефективне використання цифрових інструментів вимагає підвищення цифрової грамотності як серед населення, так і серед працівників органів публічної влади. Тому важливим є:

1. Розробка стандартів цифрової компетентності для державних службовців.
2. Регулярне навчання з цифрових інструментів, зокрема з відкритих даних, е-послуг, онлайн-комунікацій.
3. Залучення громадських організацій до моніторингу ефективності електронних сервісів [4].

На місцевому рівні позитивний приклад демонструють громади, які впровадили **бюджет участі** через електронні платформи. Зокрема, у Львівській, Житомирській та Вінницькій громадах було реалізовано десятки проєктів, запропонованих жителями. Такий інструмент не лише підвищує прозорість бюджетного процесу, а й формує активну громадську позицію.

Виклики цифровізації включають нерівний доступ до інтернету в сільських громадах, ризики кібератак, а також брак цифрових компетентностей серед окремих категорій населення. Для їх подолання необхідне комплексне підходи на рівні державної політики та міжмуніципальної співпраці.

Забезпечення відкритості публічного управління через цифрові інструменти є необхідною умовою побудови демократичного суспільства, де громадяни виступають рівноправними партнерами влади. Подальша цифрова трансформація має ґрунтуватися на принципах доступності, прозорості, безпеки й інноваційності.

Сучасні виклики, що постали перед українським суспільством унаслідок війни, глобалізаційних процесів та цифрової трансформації, зумовлюють потребу в нових підходах до управління. Одним із визначальних чинників підвищення довіри до влади, зміцнення інституційної спроможності та формування демократичного врядування є забезпечення прозорості та відкритості органів публічної влади. У цьому контексті цифрові інструменти відіграють роль каталізатора позитивних змін у публічному управлінні.

Забезпечення відкритості влади охоплює кілька ключових аспектів: вільний доступ до публічної інформації, електронну участь громадян у процесі прийняття рішень, відкритість бюджетних процесів та прозорість закупівель. Усі ці елементи прямо пов'язані з впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які стали невід'ємною частиною сучасного врядування [1].

Серед найбільш ефективних цифрових інструментів варто виділити:

Портал відкритих даних (<https://data.gov.ua>), який надає можливість отримати доступ до сотень наборів даних щодо діяльності органів влади, бюджетів, рішень, тендерів тощо.

Система Prozorro, що забезпечує відкритість публічних закупівель, дозволяє здійснювати громадський моніторинг, підвищує конкуренцію та зменшує рівень корупції [2].

Єдиний державний вебпортал електронних послуг «Дія», який значно спростив взаємодію громадян з державою, надаючи понад 100 адміністративних послуг онлайн [3].

Електронні петиції та громадські бюджети, які створюють платформу для прямої участі населення у прийнятті рішень на місцевому рівні.

Окрему увагу слід звернути на розвиток електронної демократії – системи участі громадян у процесах управління через електронні канали. В Україні активно впроваджуються такі форми, як онлайн-опитування, публічні консультації, платформи електронних звернень. Це дозволяє не лише зробити управління більш прозорим, але й формує партнерські відносини між владою і суспільством [4].

Однак ефективність впровадження цифрових інструментів у публічне управління залежить від інституційної спроможності, цифрової грамотності посадовців, технічної інфраструктури, а також рівня довіри з боку громадян. У публікації Ортіної Г.В. наголошується, що цифрова трансформація публічного управління має спиратися не лише на технологічні рішення, а й на розвиток культури відкритості, підзвітності та активної участі громадян у процесах прийняття рішень [5].

Отже, цифрові інструменти є не лише засобом технічної модернізації управлінських процесів, але й потужним механізмом демократизації публічного врядування. Їх ефективне використання сприятиме реалізації Цілей сталого розвитку, зокрема ЦСР 16, 9 та 17, посилить довіру до влади, активізує громадянське суспільство та забезпечить стійкість державного управління в умовах викликів сьогодення.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (дата звернення 21.04.2025).
2. DOZORRO. Система моніторингу публічних закупівель. Режим доступу: <https://dozorro.org/> (дата звернення 21.04.2025).
3. Дія. Портал державних послуг. Режим доступу: <https://diia.gov.ua/> (дата звернення 21.04.2025).
4. Програма розвитку ООН в Україні. Інструменти електронної демократії в Україні. Режим доступу: <https://www.ua.undp.org> (дата звернення 21.04.2025).
5. Ортіна Г. В. Цифрова трансформація публічного управління: перспективи відкритості та участі. *Публічне управління: теорія та практика*. 2023. №2(48). С. 15–22.

Науковий керівник: *Ортіна Г. В., д.н. з держ. Упр., професор кафедри М&А Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного*

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ДЛЯ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Ціль сталого розвитку №8: Гідна праця та економічне зростання

Семенюк А. В. alonasemenuk844@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Масштабні міграційні процеси, спричинені повномасштабним вторгненням Російської Федерації в Україну, суттєво змінили структуру ринку праці та зумовили низку соціально-економічних викликів. Вимушене переміщення значної частини працездатного населення спричинило скорочення трудових ресурсів, регіональні дисбаланси зайнятості, а також зростання рівня неформальної зайнятості. Разом із тим, ці зміни створюють потенціал для адаптації економіки до нових умов, сприяючи її трансформації та модернізації.

За даними Міжнародної організації з міграції (МОМ), станом на серпень 2024 року в Україні налічується 3,67 млн внутрішньо переміщених осіб (ВПО), тоді як 4,39 млн осіб повернулися до своїх домів після тимчасового переміщення. Найбільше ВПО приймають Харківська (13%) та Дніпропетровська (12%) області, що створює підвищене навантаження на їхню економіку та соціальну інфраструктуру. Основне джерело внутрішньої міграції — це Донецька область, звідки походить 24% усіх переміщених осіб. Значна частина ВПО (69%) планують залишатися у своєму поточному місці проживання довше ніж три місяці, що свідчить про довготривалий вплив переміщення на регіональну економіку. Водночас лише 14% розглядають можливість повернення, причому 63% з них готові повернутися лише після завершення активних бойових дій. Така ситуація вказує на необхідність адаптації місцевих ринків праці до нових демографічних умов, що включає створення робочих місць, розвиток програм перекваліфікації та розширення можливостей дистанційної зайнятості [1].

Втрата людського капіталу стає однією з найбільших загроз для української економіки. Працездатне населення або залишило країну, або змінило місце проживання, що спричиняє зниження рівня зайнятості у ключових секторах економіки. Найбільше страждають сфери малого та середнього бізнесу, що безпосередньо залежать від локального ринку праці. Крім того, війна спричинила переорієнтацію економіки на військові потреби. Це вплинуло на структуру зайнятості: з одного боку, спостерігається нестача кваліфікованих кадрів у таких галузях, як медицина, освіта, промисловість та високі технології; з іншого — зростає потреба у робочій силі у військово-промисловому комплексі, логістиці та сільському господарстві [2].

Одним із ключових наслідків міграційних процесів є підвищення рівня неформальної зайнятості, особливо серед ВПО. Це пов'язано як з відсутністю офіційних робочих місць у нових регіонах проживання, так і з економічними труднощами, які змушують населення шукати альтернативні джерела доходу. Неформальна зайнятість негативно впливає на рівень